

Maa- ja metsätalousministeriö
lausuntopalvelu.fi

viite: Lausuntopyyntönnö VN/18253/2025-MMM-1

LAUSUNTO LUONNOKSESTA MERIALUEEN KALANKASVATUKSEN SIJAINNINOHJAUSUUNNITELMAKSI JA SITÄ KOSKEVASTA YMPÄRISTÖSELOSTUKSESTA

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta merialueen kalankasvatuksen sijainninhjaussuunnitelmaksi sekä ympäristöselostuksesta, joka koskee sijainninhjaussuunnitelmaluonnosta.

Merialueen kalankasvatuksen sijainninhjaussuunnitelman tavoitteena on ohjata vesiviljelytuotantoa ympäristönsuojelun, kalankasvatuserinkeinon ja muiden vesien käyttömuotojen kannalta sopiville vesialueille. Sijainninhjaussuunnitelman laatiminen perustuu kotimaisen kalan edistämishjelmaan ja Manner-Suomen vesiviljelystrategiaan. Uuden sijainninhjaussuunnitelman on tarkoitus korvata ensimmäinen sijainninhjaussuunnitelma, joka valmistui 21.5.2014. Sijainninhjaussuunnitelma koskee ainoastaan jatkokasvatusta verkkoaltaissa. Suunnitelmassa ei käsitellä poikastuotantovaihetta tai talvisäilytystä.

Ympäristöselostuksessa arvioidaan merialueen kalankasvatuksen sijainninhjaussuunnitelman vaikutuksia SOVA-lain mukaisesti.

Satakuntaliitto toteaa kannanottonaan seuraavaa

Satakuntaliitto pitää erittäin hyvänä sitä, että merialueen kalankasvatusta pyritään ohjaamaan sijainninhjaussuunnitelman avulla. Kotimainen kala on ilmastoystävällistä ja terveellistä ravintoa, jonka tuotannon edellytyksistä, kasvumahdollisuuksista ja mahdollisimman vähäisistä ympäristöhaitoista on huolehdittava.

Merialueen kalankasvatuksen sijainninhjaussuunnitelma perustuu päivitettyyn FINFARMGIS-mallinnukseen, jonka avulla on määritetty laajoja, kalankasvatukseen parhaiten sopivia alueita. Kartat on esitetty suunnitelmassa kuvina, joiden mittakaava ei mahdollista tunnistettujen alueiden tarkastelua. Suunnitelman paikkatietoaineistoa ei ole saatu Satakuntaliiton käyttöön, eikä Satakuntaliiton tietojen mukaan myöskään muiden lausunnonantajien käyttöön. Satakuntaliitto katsoo, että vuorovaikutus ja osallistumisen mahdollisuudet eivät sen vuoksi aidosti toteudu kuulemisessa.

Mallinnuksessa merialue on arvioitu useiden kriteerien näkökulmasta ja suunnitelma on muodostunut synteessä kriteerikohtaisen pisteytyksen perusteella. Suunnitelma perustuu siten yksinomaan paikkatietoaineiston pohjalta tehtyyn mallinnukseen. Satakuntaliiton näkemyksen mukaan mallinnus ei ole yksin riittävä pohja suunnitelmalle, vaan mallinnuksen tuottamaa aineistoa on työstettävä edelleen ja paikkatietanalyysin tuottamista alueista on tehtävä karsintaa, jotta suunnitelmalla olisi todellisuudessa ohjaava vaikutus. Tässä muodossa suunnitelma ei vastaa niihin tavoitteisiin, joita sille

on asetettu, vaan antaa väärän kuvan kalankasvatuksen potentiaalista, eikä pienennä luvanhakijan riskiä lupaprosessiin liittyen. Suunnitelmassa ei tule esittää sellaisia alueita potentiaalisina, jotka todennäköisesti synnyttäisivät ristiriitaa keskeisten luontoarvojen tai muiden merialueen käyttömuotojen kanssa.

Merialueen kalankasvatuksen sijainninhjaussuunnitelman alue-esitykset pohjautuvat osin erilaisiin kriteereihin kuin aiemmassa suunnitelmassa. Uudessa suunnitelmassa analyysin lähtökohtana ovat olleet poissulkevat kriteerit (5 kpl) ja ohjaavat kriteerit, joihin lukeutuu kaikkiaan 14 erilaista ympäristö-, taloudellista ja sosiaalista kriteeriä. Näiden lisäksi on tunnistettu 12 kpl tukevia kriteereitä, joita ei ole käytetty suunnitelman analyyseissä mahdollisten alueellisten puutteiden takia.

Satakuntaliiton näkemyksen mukaan ohjaavia kriteerejä tulisi täydentää ja jatkaa suunnitelman työstämistä niiden sekä tukevien kriteerien pohjalta. Mallinnettua aineistoa tulisi tarkastella lisäksi suhteessa merialuesuunnitelmassa tunnistettuihin vesiviljelyn potentiaaliin alueisiin ja maakuntakaavoituksen kaavamerkintöihin ja -määräyksiin, ja tehdä edelleen aluevalintoja näiden tarkastelujen pohjalta. Merialueiden monikäyttöä tulee suosia silloin, kun se on mahdollista. Sijainninhjaussuunnitelmassa tulee huomioida paremmin myös ristiriidat eri käyttömuotojen välillä. Esimerkiksi kalastukselle tärkeitä alueita tai virallisten väylien ulkopuolella olevia meriliikenteen eniten käyttämiä alueita ei tule osoittaa kalankasvatukselle potentiaalisina.

FINFARMGIS-kriteeristöä puuttuvat kokonaan maisemalliset tekijät, vakituinen asutus sekä matkailu, jotka tulisi huomioida. Yhtenä ohjaavana kriteerinä on huomioitu virtauksen voimakkuus. Virtauksen suunta kuitenkin puuttuu kriteereistä, vaikka vaikutusten kannalta myös sillä saattaa olla huomattava merkitys.

Suomen ekologisesti merkittäviä vedenalaisia meriluontoalueita (EMMA) ei ole huomioitu suunnitelmassa tarpeeksi, eikä EMMA-alueiden painoarvo ole riittävä pisteytyksessä. EMMA-alueiksi on määritetty sellaisia alueita, joista on ollut käytettävissä riittävästi kartoitustietoa. Merkittäviä luontoarvoja sijaitsee myös niiden ulkopuolella, sillä tiedot vedenalaisista luontoarvoista ovat monin paikoin vielä puutteelliset. Tulevaisuudessa tiedon lisääntyessä merkittäviä alueita voidaan tunnistaa lisää. Siten vedenalaisiin luontoarvoihin tulisi suunnitelmassa suhtautua varovaisuusperiaatteen mukaisesti.

Lopuksi Satakuntaliitto tuo esille, että myös poikastuotantovaihe ja talvisäilytys edellyttäisivät sijainninhjausta.

SATAKUNTALIITTO

Tiedoksi: Eurajoen kunta, Merikarvian kunta, Porin kaupunki, Rauman kaupunki, Varsinais-Suomen ely-keskus

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta kirjaamo@satakunta.fi